

Beheerplan Algemeen Groen

Hedwig de Gilde
Utrecht 2020

Inhoud

Inleiding.....	5
Fruitlanen.....	6
Paddenpoel	7
Hagen.....	9
Ecologische bermen.....	10
Speeltuin.....	11
Windsingels	12
Groen rond de parkeerplaats.....	14
Rond het polderhuis.....	16
Rond de composthoop	17

Inleiding

In 2016 is ons genot onderdeel geweest van een pilot van de gemeente Utrecht om structuur te geven aan het openbare groen op alle Utrechtse tuincomplexen. Hier is voor ons het groenvisieplan ons Genot uitgekomen. Dit beheerplan borduurt voort op de toekomstvisie die in het groenvisieplan beschreven is. Het doel van dit document is een handvat te geven aan een gestructureerd onderhoudsplan, om de parkachtige structuur van het complex te behouden en te versterken.

Dit beheerplan legt de kaders vast hoe het beheer van groen de komende 5 jaar wordt uitgevoerd. Hierin worden eveneens de onderhoudsmaatregelen beschreven en verder is er een kleine beschrijving van het huidige voorkomen van het groenonderdeel en zijn de maatregelen beschreven om tot het gewenste eindbeeld te komen.

Dit plan is bedoeld voor iedereen die, op zijn of haar manier, betrokken is bij het beheer en onderhoud van het groen ons tuincomplex.

Waarom we graag de onze verschillende type groen op ons complex hebben wordt beschreven in het onderdeelje belang. In dit onderdeel wordt de natuur en milieuwaarde en/of functie van het groen meegenomen.

Bij de maatregelen zijn de werkzaamheden beschreven in een tijdsblok zodat duidelijk is wanneer er in het jaar welke maatregelen uitgevoerd moeten worden.

Hedwig de Gilde
Teamleider groen

Fruitlanen

voorkomen

Op het complex komen 2 eenzijdige fruitlanen voor. In de fruitlaan aan het Jan Halkesplein komen de bomen voor uit de jaren '90 en nieuwe uit 2017. Ze hebben, op 1 hoogstam kersenboom na, allemaal een halfstam uitstraling. In de Magnolialaan staan nog enkele bomen uit de jaren '60 van de vorige eeuw, samen met een kersenboom hoogstam. De rest is halfstam uit de jaren '90 en 2017.

Belang

De lanen zijn van belang voor de kruisbestuiving van alle fruitbomen op het complex alsmede voor voedsel voor de bijen uit de kasten op ons terrein. De opbrengst van het fruit is van ondergeschikt belang.

Eindbeeld

Het eindbeeld is een lijnvormig element waarbij de bomen op min of meer regelmatig afstand van 4,5 meter staan en een hoogte hebben van 2,5 meter. De kroon wordt plat gesnoeid zodat bij het maaien van het gras onder de bomen de maaiers makkelijk langs de bomen kunnen lopen. De boomspiegel onder de boom is vierkant.

Criteria

Onderlinge afstand van de halfstam bomen 4,5 meter
Hoogte rond de 2,3 tot 2,7 meter
Vierkante boomspiegels
Afgeplatte kronen

Er wordt tot vervanging overgegaan als er fruitbomen zijn die teveel zijn aangetast door ziekte en afsterven. Al er zodoende gaten in de laan vallen worden deze opgevuld met nieuwe halfstammen.

Maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
snoeien	X	X						X	X			
Snoeien stamopschot						X						
Nieuwe aanplant			X									
Schoonmaken boomspiegel				X	X				X	X		
Maaien gras					X	X	X	X	X			
Fruit pluk									X	X		

Het maaien van het gras langs de lanen is, van het asfalt pad tot aan de boomspiegel, een rand van ong. 1m uit het pad. Het onderhoud van de rest van de strook wordt benoemd bij ecologische berm.

De maatregelen voor de bomen spitsen zich in de toekomst toe op de instandhouding van de huidige situatie.

Paddenpoel

voorkomen

De paddenpoel is een op zichzelf staand stuk natuur dat in 2019 heringericht is. Het is een "tuin" die aanzicht geeft aan ons complex omdat het tegenover onze kantine is gesitueerd. De poel is het hart van het stuk beplanting dat in sept 2017 geschoond is. Rond deze poel bevinden zich plantvakken met vaste planten, hagen, fruitstruiken, kruiden en gras.

belang

De paddenpoel voorziet in biodiversiteit omdat in de poel kikkers en salamanders leven. De vaste planten, waarvan er veel voor bijen en vlinders geschikt zijn, geven voedsel aan deze insecten. Ook leden en gasten van onze vereniging kunnen wandelend van dichtbij de natuur beleven, bijvoorbeeld over het blotevoetenpad. Er is een kruidencirkel waar leden voor eigen gebruik kruiden mogen plukken. Er is nog 1 "witte vlek" die ingevuld moet worden, maar eerst moeten we het aanwezige riet uitputten.

eindbeeld

Een paddenpoel die aan amfibieën een leefruimte geeft. Met daaromheen een tuin met veel vaste planten, gras met bollen, haagjes en bomen die voedsel geven aan insecten en vogels. Voor mensen een plek waar genoten kan worden met alle zintuigen.

criteria

De poel heeft een rond/nierachtige vorm en is 3 meter diep
Het totale paddenpoelperk is 32 bij 28 m2 groot met daarin boomschorspaden, gras met bollen, plantvakken met vaste planten, heesters, bomen, een kruidencirkel en een terras met bankje

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Maaien gras						X	X	X	X			
Scheuren vaste planten			X									
Onkruid verwijderen				X	X							
Schoonmaak paddenpoel								X	X			
Maaien van 70% van het riet						X			X			
Maaien grasheuvel						X			X			
Graskanten maaien						X	X	X	X			
Snoeien fruitbomen en struiken	X		X									
Snoeien stamopschot						X						
Hagen knippen						X						

Bij het onderhoud van de poel zijn er twee tegenstrijdigheden. Enerzijds hebben de amfibieën baat bij zoveel mogelijk rust, anderzijds moet dichtgroeien van de poel voorkomen worden. Om de dieren zo min mogelijk te verstoren, kan het onderhoud het beste tussen half augustus en eind september uitgevoerd worden.

Waterplanten hebben de neiging om snel te gaan woekeren. We proberen ervoor te zorgen dat ongeveer de helft van de poel open water heeft. De poel in één keer helemaal schonen is funest. Beter is het om dit gefaseerd te doen. Bijvoorbeeld de ene helft van de poel het ene jaar en de andere helft het andere jaar.

Bij het onderhoud van het gehele paddenpoelperk zijn de vaste planten de hoofdzaak. Om de 3 - 5 jaar zullen de planten gescheurd worden. Jaarlijks zal er in het groeiseizoen het onkruid geschoffeld moeten worden.

Het verhoogde gras rond de walnoot wordt 2x per jaar gemaaid in juni en sept en de rest van het gras om de 2 weken, net als het maaien van de grasranden. 1x in de 4 à 5 jaar moet de poel van slib ontdaan.

Alle maatregelen spitsen zich erop de huidige situatie te handhaven.

Hagen

voorkomen

Op ons complex hebben we ongeveer 2 kilometer hagen.

Het merendeel van deze hagen is van Liguster.

De kwaliteit is zeer wisselend, op stukken waar weinig zonlicht is en waar veel coniferen staan ziet de haag er slecht uit.

Op meerdere plekken is de haag ook "vervuild" met opschot. Doordat de hagen al jaren niet meer ver terug zijn gesnoeid, is de haag op meerdere plekken, veelal op hoeken, heel breed geworden.

Op twee plekken zit er Japanse Duizendknoop in de haag.

belang

De samenhang binnen het complex wordt vormgegeven door de tweezijdige haagstructuur die langs de paden staan. Ook vormen de hagen de afscheiding van de tuinen.

eindbeeld

Een gezonde haag van zo'n 50 cm breed en 70 cm hoog die vitaal is. De hagen hebben een lichte piramidevorm.

criteria

Een aaneengesloten haag van ong. 50 cm breed en 70 cm hoog
De hagen worden in een lichte piramidevorm geschoren
De kale stukken worden ingepland met zelfgekweekte Lonicera
Hagen met Japanse duizendknoop worden zo snel mogelijk vervangen
In de komende decennia worden hagen van slechte kwaliteit vervangen met Lonicera
Leden snoeien zelf de binnenzijde van de haag

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Heggen knippen						X			X			
Stekken Lonicera				X								
Opvullen kale plekken			X	X								
Vormsnoei voor de jonge Lonicera							X	X				

Bij de Liguster wordt er in het voorjaar tot het kale hout terug geknipt. In sept. wordt er een klein randje groen op de hagen gelaten. De Lonicera groeit minder snel en kan tot het oude hout terug geknipt worden. Bij de Lonicera zal er in de jonge struiken een duidelijke haag geknipt moeten worden omdat deze soort in de beginfase breed uitgroeit.

Ecologische bermen

voorkomen

De randen langs de Arie Schipperlaan en de Magnolialaan zijn nu nog grasranden met zo'n 60 à 70 cm kruidenrand langs de sloot. Aan de kopkanten van sommige sloten staat nog beplanting.

belang

Om de biodiversiteit te vergroten is het wenselijk deze grasstrook met kruidenrand langs de sloot te gaan beheren als een ecologische berm. Deze strook zal voedsel en bescherming bieden aan fauna.

eindbeeld

De bermen zullen bloeiende kruiden en grassen hebben zoals nu de kruidenrand. Alleen zal de strook breder worden en aan het eind van het jaar lager zijn door de eerste snoei in juni. De kopkanten van alle sloten zullen vrij zijn van beplanting.

criteria

In de zomer een aaneengesloten ecologisch berm van kruiden die afwisselend in hoogte is en in de winter een gemaaide berm met plukjes kruiden langs de sloot. De ecologische berm ligt tussen de fruitbomen en de sloot
--

Per maaibeurt blijft er 20% van de kruidenlaag staan.

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Maaien met de maaibalk						X				X		
Afvoeren maaisel						X				X		

Speeltuin

voorkomen

Het groen rond de speeltuin is dit jaar gerooid vanwege het niet meer naar wens kunnen uitvoeren van het onderhoud. Het stuk van 30 bij 40 m is een speeltuin met daaromheen lege plantvakken. De speeltuin zelf bestaat uit gras, zand en speeltoestellen.

belang

Het belang van de speeltuin is dat het kinderen de mogelijkheid geeft om te spelen maar deze plek is ook onderdeel van het recreatief medegebruik. Niet leden mogen met hun (klein-)kinderen gebruik maken van de speeltuin. Zo staat ons complex in verbinding met de omgeving.

eindbeeld

Het eindbeeld van het groen zal pas na de bestuursvergadering duidelijk zijn als we met de leden hebben besloten hoe we dit gebiedje opnieuw gaan inrichten. Het middenstuk van de speeltuin heeft een dichte grasmat en het zand heeft de uitstraling van een zandbak

criteria

Plantvakken worden plantklaar gemaakt
Goede kwaliteit speelgras
Voldoende zand in de zandbakken

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Maaien gras					X	X	X	X	X			
Steken grasranden						X			X			
Knippen Laurushaag				X								
De wortels van onkruiden uit de plantvakken halen	X	X										X
Beslissing over het groen door de leden			X									

Windsingels

voorkomen

Op het complex komen langs de vier buitenranden windsingels voor. Er worden aan twee randen, t.w. Hazelaarlaan en Platanenlaan onderhoud gepleegd door de vereniging. Het bosplantsoen in de singels is niet optimaal, zo'n 10 jaar geleden is de struikenlaag volledig afgezet. Na deze kaalslag is de groenstrook als bosplantsoen onderhouden. Het nadeel is dat deze kaalslag lege plekken in de beplanting heeft gecreëerd. Op sommige plekken staan veel bramen en weinig struiken. Aan de platanenlaan is de mantel aardig hersteld maar in de Hazelaarlaan zijn er nog steeds gaten in de mantel. De rand van de Hazelaarlaan staat op het zuiden, zodat de struiken langs het asfaltpad, voornamelijk hazelaar, hard groeien. Dit veroorzaakt dat er dieper in het plantstuk weinig licht komt voor hergroei van struiken en kruiden.

belang

Het belang van de windsingel richt zich op versterking en behoud van de ecologische functie. Hierdoor is het soms noodzakelijk om stukken windsingel af te zetten. Hierdoor komt er meer licht op de bodem wat leidt tot een rijkere biodiversiteit. Ook krijgen op deze manier jonge bomen en struiken de kans om op te groeien en blijft de windsingel op langere termijn vitaal.

eindbeeld

Als eindbeeld wordt er gestreefd naar een gesloten inheemse struikenlaag met een plaatselijk voorkomende ondergroei van kruiden en onregelmatig verspreid staande bomen (15-20 meter plantafstand, met variatie in soorten). Om de biodiversiteit te verhogen liggen er boomstammen in de windsingel verspreid. In het verlengde van de 5 sloten worden de singelranden vrijgehouden van overhangende beplanting.

criteria

Onderlinge afstand van de bomen 15-20 meter
Bosplantsoen bestaat uit een zoom, een aaneengesloten mantel en een boomlaag
Berenklauw, Japanse Duizendknoop en de bramen worden verwijderd
Bestaat uit inheemse soorten
Aanwezigheid van liggende boomstammen

Aanplant van struiken in de singel wordt gedaan met pootgoed of bestaande struiken van een andere plek op het complex.

In de toekomst zal de bomenrij van essen worden vervangen door diverse inheemse soorten (zie groenvisieplan, richtlijnen voor beheer punt 2).

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Dunnen			X							X	X	X
Verwijderen opschot en overhang						X						
Nieuwe aanplant			X									
Bosmaaien zoom							X					
Steken van bramen										X	X	X

We verwijderen de Bereklauw en Japanse Duizendknoop op het moment dat de kruiden nog laag zijn, zeker voor de bloei.

Voor het vergroten van de ecologische betekenis wordt, waar mogelijk, staand dood hout gecreëerd, door te dunne bomen op 3 - 5 m hoogte af te zagen en/of stamhout te laten liggen. Afgevalen blad zoveel mogelijk laten liggen. Een aandachtspunt is om de huidige diversiteit aan struiken en bomen te vergroten en kale plekken met struiken op te vullen (inheems, bloemen, bessen, groenblijvend/bladverliezend).

Rond de parkeerplaats

voorkomen

1. Het groen rond de parkeerplaats bestaat uit 5 elementen. De strook in het verlengde van de fruitlaan, met vaste planten.
2. De boerentuin langs de 2e Polderweg, een strook van ong. 50 bij 6 m, verdeeld door de entree van ons complex, met gemengd boerenbeplanting en bosplantsoen.
3. Stukje plantsoen langs tuin 1, een stuk bosplantsoen met bijna geen struiklaag, en waar veel Berenklauw in zit.
4. De verhoogde bakken van ong. 1 meter breed bestaande uit sierstruiken en halfheesters.
5. Zeer smal strookje tegenover de zandcontainer en tegelopslag met heesters en vaste planten.

belang

De strook langs de 2e Polderweg scheidt het complex van de omgeving. Er staan daar hortensia's, vlinder- en laurusstruiken. Dit is beplanting die in boerentuinen in de omgeving voorkomt, door deze planten ook te gebruiken sluiten we met ons aanzicht aan bij de tuinen langs de 2e Polderweg. De verhoogde tegelbakken scheiden de parkeerplaats van de speeltuin en het smalle strookje scheidt de twee rijen parkeerplaatsen.

eindbeeld

1. De strook in het verlengde van de fruitlaan zal, aangeplant worden met halfstamfruitboompjes op dezelfde wijze als in de fruitlaan. De onderbegroeiing zal zoals nu bestaan uit vaste planten en bollen.
2. De boerentuin langs de 2e Polderweg zal een afscheiding voor het terrein blijven met de voornoemde planten.
3. Het stukje langs tuin 1 zal het uiterlijk van bosplantsoen krijgen met mantel en boomlaag.
4. De verhoogde bakken met muurelement hebben de uitstraling van een verhoogde border. De ligging hebben deze bakken een hoog representatief karakter voor de entree.
5. Het smalle strookje zal ook de uitstraling van een border hebben. Hier zal ook een boom- en struiklaag gecreëerd worden.

criteria

Aanplant halfstam fruitbomen zal op een afstand van 4,5 m gebeuren en de onderlaag van vaste planten wordt uitgebreid
De boerentuin bestaat uit grotendeels hortensia's, vlinder- en laurusstruiken en bosplantsoensoorten. Langs de slootrand staan verscheidene waterminnende vaste planten
Berenklauw wordt verwijderd
Er wordt weer een inheemse struiklaag in het bosplantsoen gecreëerd
De border op het muurelement bestaat uit stuiken en halfheesters en vaste planten
Het smalle strookje is een afscheiding tussen auto's

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Snoeien van najaarsbloeiers			X									
Snoeien van de voorjaarsbloeiers						X	X					
Bosmaaien zoom langs 2e Polderweg					X				X			
Verwijderen onkruid				X	X			X				
Snoeien bosplantsoen										X	X	X

Voor het bosmaaien wordt eerst met de hand het kruid langs de stammen van de struiken weggehaald zodat daarna met de bosmaaier het gras gekort kan worden en de struiken niet beschadigd. De dotterbloem en kattenstaart worden behouden. In het bosplantsoen is extra aandacht voor het verwijderen van de berenklaauw.

Rond het polderhuis

voorkomen

Het groen rond het polderhuis bestaat uit 5 elementen

1. De zwarte verhoogde bakken. Deze bakken zijn verhoogde borders met vaste planten, bollen en enkele heesters.
2. De schaduwtuin. Deze tuin is een border met veel schaduwminnende vaste planten, bollen en enkele heesters. De grote linde geeft de schaduw aan de tuin die een verbinding vormt tussen het terras en de 2e Polderweg. De verbinding naar het Polderhuis is de pergola waar diverse klimmers op groeien
3. Het groenstrookje voor het Polderhuis aan de 2e Polderweg is een border met bollen, vaste planten en enkele struiken, waarboven twee leilindes staan
4. Het terras is een stenen ruimte met een klein Lonicera haagje en een bordertje met vaste planten, bollen en een enkele heester. Voor het terras zijn bakken met zomergoed.
5. Groen voor en naast de stal en voor het toiletblok is een plantvak met veel wintergroene planten.
6. Standplaats voor bijenkasten met ingezaaide bloemen.

belang

Het belang van dit stuk tuin is voornamelijk visueel, door een eenheid in de beplanting te creëren wordt gestreefd om de versnipperde stukjes tot een samenhangend geheel te vormen.

eindbeeld

Door middel van dezelfde beplanting een eenheid in beeld te vormen tussen de verschillende perken en borders die niet aaneengesloten zijn.

criteria

Alle (verhoogde) borders hebben veel bloeiende bloemen het hele jaar door
Alle borders worden vooral in het voorjaar onkruidvrij gehouden
De borders en bakken hebben in de zomer voldoende water
Het terras wordt voor feesten en tentoonstellingen onkruidvrij gemaakt
De coniferenhaag naast de stal wordt gehouden zoals hij nu is

Maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Aanplant zomer/wintergoed					X				X	X		
Water geven						X	X	X				
Snoeien leilindes												X
Verwijderen onkruid				X	X			X				
Scheren coniferenhaag						X						

Rond de composthoop

voorkomen

Het groen rond de composthoop kan in tweeën worden gedeeld. Tussen de compostbak en de 2e Polderweg is er singel van bosplantsoen en er is een deel achter de kas tot aan de 2e Polderweg, deze beplanting heeft een hogere sierwaarde. Hier staat ook een magnolia die bestemd is voor de speeltuin.

belang

Het belang van de beplanting is hier het afschermen van de compostbak vanaf de 2e Polderweg en het versterken van de ecologische functie.

eindbeeld

Het plantvak, alleen achter de kas, omzetten naar een singel van bosplantsoen, zodat de planten met een hogere sierwaarde hier vervangen zijn door inheemse bloem en besdragende soorten. De singel tussen de composthoop en de 2^e Polderweg in stand houden, waar gaten vallen opvullen met inheemse bloem en besdragende soorten.

criteria

Het plantvak achter de kas geleidelijk omzetten naar een meer inheemse singel
Het plantvak achter de compost handhaven, eventueel aanvullen met inheemse soorten
Sierplanten het plaatsen in de speeltuin

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Snoei besdragende heesters					X	X						
Verwijderen sierstruiken			X	X								
Dunnen inheemse beplanting											X	X

Overhoekjes

Hieronder verstaan we de stukjes grond zoals:

- de twee Lonicera perkjes op de kweektuin en
- het opslagtuintje bij de fietsenstalling

voorkomen

de kweektuinperkjes zijn smalle strookjes van 120 cm bij 5 m.
de opslag is een vierkant tuintje van 4 bij 4 meter.

belang

het opkweken van Lonicera struikjes voor de heg.
het parkeren van planten.

eindbeeld

struikjes voor vervanging van de heg.

criteria

Grond voor de opslag of kweek van planten

maatregelen

	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Stekken van Lonicera				X	X							
Opslaan van planten				X	X				X	X		

Het stekken van de Lonicera kan ook in zwarte bakken met stekpoeder gedaan worden en na een paar maanden over gezet worden op de kweektuin.

Eindnoot

In de late zomer wordt aan de hand van het beheerplan een schouw uitgevoerd om te kijken waar extra werkzaamheden nodig zijn.